PROVINCIALE STATEN
VAN OVERIJSSEL
Reg.nr.
Dat. ontv.: 04 JAN 2022

Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 088 118 86 71
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij
Dhr. M.P. van Veen
Telefoon 038 499 81 64
M.P.v.Veen@overijssel.nl

Provinciale Staten van Overijssel

Datum	***Kenmerk***
23.12.2021	2021/0261805

Onderwerp: Noodkreet Vitens over drinkwatervoorziening Overijssel

---

Toezending aan Provinciale Staten met oogmerk:
[X] ter informatie
[ ] anders, en wel:

Vitens stuurde op 12 november 2021 een Noodkreet drinkwatervoorziening Overijssel omdat de drinkwatervraag harder stijgt dan de productiecapaciteit aan kan. Vitens maakt zich daarom grote zorgen over de leveringszekerheid tijdens perioden met piekgebruik. Daarop is een antwoordbrief geformuleerd. De brief van Vitens en de antwoordbrief worden u ter informatie aangeboden.

Bijlage I
Brief Vitens (bijgevoegd)

Bijlage II
Antwoordbrief GS (bijgevoegd)

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter, A.P. Heidema

secretaris, N. Versteeg

Datum verzending

04 JAN. 2022

BIJLAGE 1

Openbaar

Gedeputeerde Staten Provincie Overijssel
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Behandeld door	Gerben Korten	Datum	12 november 2021
Doorkiesnummer	0612404197	Email	gerben.korten@vitens.nl
Ons kenmerk		Uw kenmerk	
Onderwerp	Noodkreet drinkwatervoorziening Overijssel		

Geacht college van Gedeputeerde Staten,

Al geruime tijd werken de Provincie Overijssel en Vitens intensief en constructief samen om de drinkwatervoorziening op orde te krijgen. Wij ervaren daarbij de intrinsieke wil om resultaten te boeken en tegelijkertijd wordt binnen de huidige omstandigheden en kaders veel te weinig voortgang geboekt. Daarom voelen wij ons ondanks onze goede samenwerking genoodzaakt u deze brief te sturen.

De drinkwatervoorziening in Overijssel en daarmee de leveringszekerheid staat onder hoge druk. Door droge en hete zomers stijgt de drinkwatervraag extreem. Vitens heeft in 2018, 2019 en 2020 nog nooit zoveel drinkwater moeten leveren. In Overijssel waren wij zelfs genoodzaakt meerdere vergunningen te overschrijden. Dergelijke zomers werden in eerdere landelijke scenario's pas medio 2050 verwacht, echter de werkelijkheid blijkt anders en de verwachting is dat dit vaker gaat gebeuren. De mogelijkheden om water te winnen (vergunningen) kan de groei in drinkwatergebruik niet bijhouden. De zoektocht naar nieuwe winningen en de bijbehorende processen en procedures duren te lang om tijdig oplossing te bieden. Goed voorbeeld hiervan is de 'Zoektocht Twente', die al loopt sinds de brand bij Vredestein in 2003 en tot op heden nog geen nieuwe drinkwaterwinning heeft opgeleverd. De drinkwatervoorziening voor inwoners en bedrijven is daardoor bij de huidige voortgang op korte termijn niet meer altijd vanzelfsprekend.

<u>Welk beroep doen we op de Provincie?</u>
Wij doen beroep op u om actief invulling te geven aan uw zorgplicht ten aanzien van het duurzaam veiligstellen van de drinkwatervoorziening van Overijssel. Wij vragen u dringend aandacht voor de urgentie van de huidige situatie. Naast de huidige tekorten aan inzetbare winvergunningen, hebben we te maken met autonome groei van drinkwatervraag en winvergunningen die onder druk staan. Daarbij staan we ook nog aan de vooravond van een enorme woningbouwopgave in Overijssel, bijvoorbeeld de opgave in de regio Zwolle van mogelijk tot 80.000 woningen in de aankomende 10 jaar. Ook die woningen met aanpalende voorzieningen moeten van drinkwater worden voorzien.
Overigens is de beschikbaarheid van drinkwater reeds een beperkende factor voor economische ontwikkeling, omdat wij nu al aanvragen voor drinkwaterlevering (getoetst op de noodzaak op behoefte aan drinkwaterkwaliteit) niet altijd kunnen honoreren. Naast uw 'formele' zorgplicht is er daarmee ook een evident en breder belang dat de drinkwatervoorziening op zeer korte termijn op orde wordt gebracht.

Oude Veerweg 1, 8019 BE Zwolle. Postbus 1205, 8001 BE Zwolle
T 088-884 88 88 **F** 088-884 67 99 **KvK** Zwolle 050.69.581

www.vitens.nl

Ondanks dat Vitens als zodanig voor de aankomende jaren – hoewel beperkt – voldoende ruimte heeft in haar winvergunningen, blokkeren andere belangen en regelgeving het gebruik ervan. Wij constateren dat in de complexiteit van alle opgaven, afwegingen en belangen, het systeem vastgedraaid lijkt te zijn. Met regelmaat moet Vitens aantonen dat de drinkwatervoorziening geen 'significante effecten' heeft op andere belangen, terwijl dit juridisch gezien niet (altijd) noodzakelijk is. Hoewel Vitens deze andere belangen eveneens maatschappelijk van hoog belang acht, is de realiteit dat hierdoor de voortgang om tijdig de continuïteit van de drinkwatervoorziening te borgen, te langzaam verloopt. De leveringszekerheid van drinkwater komt hiermee in groot gevaar. Op basis van onze wettelijke verantwoordelijkheid en onze verantwoordelijkheid jegens onze klanten in Overijssel om hen te voorzien in een eerste levensbehoefte, is dit niet acceptabel.

Spanningsveld tussen korte en lange termijn
Wij zijn ons er zeer van bewust dat door de vele grote opgaven waar de Provincie vandaag de dag mee te maken heeft het speelveld zeer complex is. Voor de provincie zo mogelijk nog complexer dan voor Vitens. Wij zien het belang en de wetgeving rondom Natura2000, wij zien de noodzaak tot een grote transitie in de landbouw, wij zien de urgentie van de energietransitie en de benodigde transitie van het watersysteem, maar in al die belangen constateren wij wel dat de drinkwatervoorziening steeds vaker afgewogen wordt tegen die andere belangen. Dit heeft zijn negatieve weerslag op het op orde brengen en houden ervan.

Actieve samenwerking bij Adaptieve Strategie Drinkwatervoorziening
Wij waarderen en ondersteunen de ingezette samenwerking zeer om via de Adaptieve Strategie Drinkwatervoorziening en in samenhang met de belangen van andere opgaven samen toe te werken naar een toekomstbestendige inrichting van het (drink)watersysteem. Vitens wil zich hier nadrukkelijk in samenwerking met u en alle betrokken partijen blijvend voor inzetten.

Consolidatiemaatregelen voor de korte termijn
Na de zomer van 2018 hebben provincie en Vitens afspraken gemaakt over de benodigde vergunningruimte. Gedeelde conclusie was dat de ruimte in eerste instantie moeten worden gezocht en gevonden binnen bestaande winvergunningen die momenteel nog niet volledig worden benut. Hierin zijn stappen gezet, echter het inzetbaar maken van een aantal cruciale vergunningen verloopt moeizaam en langzaam, en het resultaat is te onzeker. Dit komt onder meer door de wetgeving rondom Natura2000, maar ook door bijvoorbeeld weerstand vanuit de omgeving (landbouw, omwonenden, enz). Inmiddels heeft Vitens zelfs te maken met weerstand vanuit gemeenten die, ondanks hun wettelijke zorgplicht, hun ruimtelijk instrumentarium inzetten om de bouw van infrastructuur tegen te houden. Het tempo van de voortgang is daarmee te laag om de leveringszekerheid op orde te brengen en daarnaast is niet eens met zekerheid te stellen dat het überhaupt overal lukt om alle winvergunningen weer volledig inzetbaar te maken. De drinkwatervoorziening kan niet meer wachten op deze te lang durende processen.

Wat doet Vitens al?
Reeds naar aanleiding van de droge en hete zomer van 2018 is met regelmaat tussen Provincie en Vitens besproken wat er nodig is om de drinkwatervoorziening zo snel mogelijk weer op orde te krijgen. Provincie en Vitens werken daarin nauw samen. In deze samenwerking ervaren wij in hoge mate het gezamenlijk belang en werken we zeer constructief aan de gezamenlijke agenda die we daarbij hanteren.

Drinkwaterbesparing
De grenzen van het watersysteem lijken bereikt te zijn. Vitens kan drinkwater blijven leveren, maar niet overal zonder effect op de omgeving en dus is dit op den duur niet duurzaam. Vitens zet in op waterbesparing bij particuliere klanten, als ook bij zakelijk gebruikers. Graag maken wij afspraken over een meer gezamenlijke aanpak hierin. Er zijn bewustwordingscampagnes gestart en ook gaat Vitens actief in gesprek met bedrijven over de mogelijkheden van waterbesparing. Wij verwachten dat onze inspanningen op termijn waterbesparing bij onze klanten oplevert, echter Vitens kan waterbesparing niet afdwingen.

Van de inzet op waterbesparing mag niet tijdig het beoogd resultaat worden verwacht om de urgente korte termijn opgave te realiseren.

Oplossen knelpunten infrastructuur
Vitens heeft in de afgelopen jaren veel knelpunten in haar infrastructuur op orde gebracht. Dit heeft ertoe geleid dat de infrastructuur robuuster en flexibeler is geworden. Vitens kan in de piekperiodes daardoor beter sturen op het (daar waar mogelijk) voorkomen of beperken van vergunningoverschrijdingen. Inmiddels is in de infrastructuur de limiet bereikt van de mogelijkheden om te sturen. In 2020 zijn op één na alle inzetbare vergunningen tot (meer dan) 100% benut. Uiteraard gaat Vitens door met het investeren in en optimaliseren van haar infrastructuur, maar dit helpt niet om de toegenomen vraag op te vangen. Hiervoor is volledige inzetbaarheid van de huidige winvergunningen, of nieuwe vergunningruimte noodzakelijk.

Wat vragen wij van provincie Overijssel?
Wij doen een dringende oproep aan u om vanuit uw zorgplicht en belang bij de drinkwatervoorziening, sneller doorbraken te realiseren. Wij vragen u de leveringszekerheid op korte en lange termijn doorslaggevend te stellen ten opzichte van andere belangen. Wij vragen u op zeer korte termijn zorg te dragen voor volledige inzetbaarheid van onze huidige winvergunningen, zonder dat er keer op keer beperkingen worden opgelegd of aanvullend onderzoek wordt gevraagd. Wij vragen u alles op alles te zetten om naast het huidige tekort aan drinkwaterbronnen op te lossen, tijdig voldoende winmogelijkheden beschikbaar te stellen om ook de autonome groei en de ontwikkelopgave te kunnen faciliteren. De nood is aan de man, dus het is voor ons ook een relevante optie om bij conflicterende wetgeving, door de rechter de juridische toets uit te laten voeren om scherpte te creëren in de vraag wat de rangorde in regelgeving is.

Tot slot
De leveringszekerheid staat onder druk en wij sluiten niet uit dat op enig moment (bijvoorbeeld bij nieuwe periodes van ernstige warmte en droogte) onvoldoende water geleverd kan worden als wij niet op korte termijn de vergunde wincapaciteit volledig kunnen inzetten er niet snel nieuwe bronnen beschikbaar komen. Wij zien ons dan ook genoodzaakt alle benodigde stappen te zetten om onze verantwoordelijkheid voor de leveringszekerheid te nemen. Laat helder zijn dat wij deze stappen in het verlengde van de huidige samenwerking het liefst zetten op basis gezamenlijke afspraken en tenminste onderling afgestemd.

Wij richten deze noodkreet aan uw College op basis van uw collegiale en integrale verantwoordelijkheid, uw zorgplicht en het Overijsselse belang voor de continuïteit van de drinkwatervoorziening.

Wij zien uw reactie graag tegemoet.

Hoogachtend,

drs. J.J. Hannema
voorzitter Directie

Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 088 118 86 71
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij
Dhr. M.P. van Veen
Telefoon 038 499 81 64
M.P.v.Veen@overijssel.nl

Vitens
T.a.v de voorzitter van Directie
De heer drs. J.J. Hannema
Postbus 1205
8001BE ZWOLLE

Datum	Kenmerk	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
23.12.2021	2021/0257046		12.11.2021	

Onderwerp: Noodkreet drinkwatervoorziening Overijssel

Geachte heer Hannema,

In uw brief van 12 november 2021 uit u een noodkreet over de hoge druk op de leveringszekerheid van het drinkwater in Overijssel. U vraagt ons vanuit de zorgplicht en het belang van de drinkwatervoorziening sneller doorbraken te realiseren en de leveringszekerheid doorslaggevend te stellen.

Stijgende vraag zorgt voor sterke druk op de drinkwatervoorziening
We erkennen het probleem dat de productiecapaciteit, aangevuld met import, de geraamde stijging van de drinkwatervraag van meer dan een procent per jaar op termijn niet kan bijhouden. Dat leidt tot een mismatch tussen vraag en aanbod. Daarom begrijpen wij uw noodkreet en zullen deze oppakken. Ook wij ervaren dat volledige benutting en uitbreiding van winningen en het realiseren van nieuwe winningen tijdrovende processen zijn: er lijken geen eenvoudige winlocaties in Overijssel te zijn en de omgeving volgt de effecten van de drinkwaterwinningen nauwgezet.

Noodkreet vraagt noodvoorziening
Uw noodkreet geeft ons aan dat het urgent is op korte termijn een noodvoorziening voor de drinkwaterproductie te vormen, met als doel het hoofd te kunnen bieden aan een gebruikspiek. Wij nodigen u uit deze samen opstellen. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan maatregelen om de piekbelasting te verlagen, de verlaging van de export uit of de verhoging van de import naar Overijssel. Ook de mogelijkheden om water van een lagere kwaliteit, zoals oppervlaktewater, via zuivering in te zetten kan onderdeel van een noodvoorziening uitmaken. Onconventionele oplossingen zijn bespreekbaar.

Onze zorgplicht vullen we actief in
De zorg wordt uitgesproken dat de drinkwatervoorziening ondersneeuwt in de veelheid van belangen. Wij geven onze zorgplicht en onze taken actief invulling en werken daarbij met u samen. De door u gewaardeerde Adaptieve Strategie Drinkwatervoorziening (ASV) is het centrale proces waarin provincie, Vitens en waterschappen toewerken naar een duurzame en toekomstbestendige drinkwatervoorziening. Naast uitbreiding van de productiecapaciteit is waterbesparing hier een nadrukkelijk onderdeel van. Bij de uitvoering van de ASV lopen we tegen andere belangen aan, die concreter op de korte termijn en abstracter op de lange termijn zijn. Alle belangen vragen een zorgvuldige afweging binnen de door Vitens bedoelde zorgplicht voor het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening, die daarbij de status heeft van dwingende reden van groot openbaar belang.

Datum verzending
04 JAN. 2022

provincie Overijssel

Het gebiedsproces rond het Wierdense Veld en de winning Wierden laat bijvoorbeeld zien dat de provincie het veilig stellen van de drinkwaterwinning prioriteit geeft en daarbij investeringen doet op andere terreinen.

Uitbreiding op korte termijn kent per winning andere uitdagingen
Uitbreiding op korte termijn is urgent. Elke winning heeft eigen specifieke uitdagingen bij het snel invullen van de beschikbare vergunningruimte, waarbij het watersysteem op verschillende manieren de inzet van de volledige vergunningruimte bemoeilijkt. De problematiek rondom kanaal Almelo - de Haandrik heeft zijn uitstraling op Hammerflier en de geplande winning Daarle-Vriezenveen, de kwaliteit en kwantiteit van het Vechtwater is nog onvoldoende om de winning Vechterweerd op het maximum in te zetten en de verzilting van de diepe winningen bij Deventer vraagt om een technische inzet om de niet-operationele reserve beschikbaar te krijgen. Diverse winningen hebben te maken met het wettelijk regime van de Wet Natuurbescherming om Natura 2000-gebieden te beschermen.
Provincie en Vitens zijn beide aan zet om deze uitdagingen aan te pakken, in de taskforce consolidatiemaatregelen stemmen we af en werken we samen. We vragen Vitens zich maximaal in te zetten door niet-operationele reserve operationeel te maken en de infrastructuur hier verder op aan te passen. Als provincie zoeken we naar snelle én zorgvuldige oplossingen, zodat we de kans op bezwaren vanuit de omgeving zo veel mogelijk verkleinen.

Uitbreiding op middellange termijn gestart
Op de middellange termijn kijken we naar de bestaande reserveringen Bruchterveld en Koppelerwaard en de mogelijkheid vergunningen uit te breiden. We zijn samen met Vitens en de waterschappen met dit proces gestart en geven hier prioriteit aan. We hebben extra capaciteit hiervoor vrijgemaakt en verwachten ook de inzet van Vitens. Het gebruik van de reserveringen en uitbreiding van winningen vragen namelijk intensieve gebiedsprocessen.

Op de lange termijn ook innovaties en nieuwe winconcepten
Op de lange termijn staan aanvullingen met innovaties en nieuwe typen winningen centraal. Het doel is duurzame, omgevingsbewuste winningen te creëren. We verwachten dat de technologie innoveert en nieuwe oplossingen mogelijk maakt, een route waarin Vitens de leiding heeft. Een nieuw type winning is bijvoorbeeld de eeuwige bron, een concept dat u ontwikkeld heeft en dat in 2020 de EO Wijersprijs won. Momenteel verkent de provincie de mogelijkheden en de manier waarop dit op de Sallandse Heuvelrug vorm kan krijgen. De uitdaging is om de ruimtelijke aspecten van het eeuwige bron-principe te verweven met ander gebruik.

Handelen met oog voor de omgeving
U geeft aan dat de drinkwatervoorziening niet meer kan wachten op de in uw ogen te lang durende processen. Dat zijn we met u eens, maar de provincie heeft geen 'golden bullet' tot haar beschikking. Wij willen samen met u werken aan een noodvoorziening en tegelijkertijd via de ASV een duurzame en toekomstbestendige drinkwaterwinning realiseren. In uw strategie 'elke druppel duurzaam' geeft u aan dat een andere koers nodig is om de drinkwatervoorziening voor de toekomst veilig te stellen. Dat onderschrijven we en we blijven ons inzetten om dit te bereiken. Daarbij zien we de door u aangegeven urgentie en willen het proces zoveel mogelijk versnellen.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter, A.P. Heidema

secretaris, N. Versteeg